

Anja Bijlsma-Lindaart

Private Lives en The Cement Garden

Het derde nummer van de elfde jaargang van *Diver's Magazine for Reading and Literature* (februari 1995) kreeg als ondertitel: 'More sordid tales of secret sin'. Er wordt daarmee een verwachting gewekt van erotische verhalen, die je niet in het gezelschap van je ouders leest. Maar het valt wel mee (tegen, vond 5 VWO) met dat 'sordid'.

De enige echt sexueel getinte verhalen zijn de fragmenten van *Lolita* en *Lady Chatterley's lover*. De andere gaan meer over al dan niet goed bewaarde geheimen zoals *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* en *Mrs. Bixby and the Colonel's coat*. Goede keuzes in de bundel *Private Lives*, maar de ondertitel dekt de lading niet.

Soms leiden dit soort 'covers' en titels tot onnodige problemen met ouders van leerlingen. Ik herinner me dat we een aantal jaren geleden Alan Sillitoe's *Saturday Night, Sunday Morning* wilden lezen in de bovenbouw. De Amerikaanse uitgave die om financiële redenen was besteld bleek voorzien van een omslag met daarop een dame in niet veel verhullende kledij en een man in een uitdagende houding. Wie een beetje thuis is in de Amerikaanse pocketindustrie weet dat zoiets helemaal niets zegt, maar de meeste Nederlanders zijn dat niet, en dus leverde dat omslag nogal wat negatieve reacties op van ouders die Sillitoe's roman om deze reden geen geschikt boek voor hun kinderen vonden.

En laatst was er nog een ouder die *Life and Loves of a She-devil* (Fay Weldon), ongepast vond op een Christelijke school en dit boek voor haar dochter wilde vervangen door *Lord of the Flies* (Golding). Gelukkig zijn directie en vakgroep eensluidend in hun mening dat ook op een christelijke school binnen de literatuur zowel christelijke als niet christelijke waarden en normen besproken worden, zoals bij het vak godsdienst ook bijvoorbeeld de Islam en sekten een plaats in het curriculum hebben. En ik wil ouders ook best uitleggen waarom ik een bepaald werk behandel, maar de uiteindelijke keuze van het programma maken we toch zelf als vakgroep.

Werken met *Diver* en *The Cement Garden*

Terug naar 5 VWO in het vorige cursusjaar. De leerlingen hebben een abonnement op *Diver's Magazine* en *Diver's kort verhaal*, waarvan de eerste 6 hoofdstukken in het begin van het jaar besproken en getoetst worden, samen met het eerste, literair-historische nummer van *Diver's magazine*. De tweede *Diver* (*New Lits*) werd gecombineerd met een zelf gekozen, bijpassend boek; juist tijdens de behandeling van deze *Diver* mocht ik mijn bibliotheekbudget besteden, en heb dus een aantal titels uit dit nummer kunnen aanschaffen.

Ik had leerlingen ook bij het derde nummer graag zelf een boek willen laten kiezen, maar doordat ik zijdelings ook de verantwoordelijkheid van twee andere 5 VWO groepen kreeg (wegens zwangerschapsverlof van een collega en een vervanger die weinig ervaring had met onze manier van werken)

besloot ik hen een boek klassikaal 'op te leggen' zodat ik eenvoudiger kon controleren hoe er werd gewerkt. Dat werd *The Cement Garden* van Ian McEwan.

Ik heb nog wel even getwijfeld; zou hun houding ten aanzien van het boek niet uitsluitend bepaald worden door de beschreven masturbaties en vooral de scene aan het eind waarin Julie en Jack de liefde bedrijven in het ritme van de hamerslagen waarmee Julie's vriend de betonkist openhakt waarin de moeder begraven ligt? Maar dan... het boek past natuurlijk perfect binnen het thema 'Private Lives', lag in de kast klaar (aangeschaft in de *Blackbird*-serie) en bovendien lezen de leerlingen voor hun Nederlandse moderne literatuurlijst ook niet alleen kuise boekjes; ze zijn dus wel iets gewend.

Ik besloot het erop te wagen, en meer dan een gezond commentaar heb ik niet gehad. De schriftelijke verwerking door de leerlingen concentreerde zich vooral op de typische McEwan elementen als 'isolation' en 'decay'.

In de bijlage staan de opdrachten die de leerlingen kregen bij de Diver en het boek. Bij de Diver werd ook gebruik gemaakt van de opdrachten die de samenstellers bijvoegen. Omdat de begeleiding van de drie groepen niet optimaal was, zijn de opdrachten bij *The Cement Garden* vooral tekstbestuderend, waarbij leerlingen antwoorden rechtstreeks uit de tekst kunnen halen, en een minder ervaren literatuurdocent meer controle kan uitoefenen.

Bijlage 1 *Diver 3 Private Lives*

Mrs. Bixby and the Colonel's coat.

1. Describe the relationship between Mrs. Bixby and her husband. Do they seem a happy couple? Explain why you think so.
2. Why doesn't Mrs Bixby insist to fetch the article herself from the pawnbrokers? Why doesn't she want to come with her husband?
3. What happens at the pawnbrokers' when Cyril Bixby comes there?
4. How and when does his wife find out?

Araby and I spy

In these two stories the point of view lies with a young boy. Compare these two stories and tell about

- the characters
- their social background
- the time and setting of the stories
- their secret thoughts and wishes
- the end of the stories.

Which appealed to you most? Why?

The lottery and A pair of silk stockings

In both stories a woman unexpectedly comes into a lot of money. (Relatively speaking in the second one)

- How do they react?

Editor

Again you are the editor of this Diver. Now you find that there are too many texts in this issue. You must get rid of one text. Which must it be and why?

Evaluation

What do you think of this issue. Was it a nice enough subject, were the chosen stories interesting?

Which of the three Divers did you like most? Account for your choice.

Bijlage 2 *The Cement Garden*, Ian McEwan

Chapter 1.

1. What is the point of view in the story?
2. Why does Jack wish he'd been reading something different when the cement men come up to him?
3. What sort of man is his father? Comment on character, outward appearance, sense of humour, etc.
4. Why is Jack so cruel to make his father lift as much as he does although he sees it is hard for him?
5. What sort of a garden did his father construct?
6. What is the cement for, and why?
7. How does Jack feel when father and son start working together?
8. What was Jack doing when his father dropped dead?
9. What does he do when his father is taken to hospital?

Chapter 2.

10. Describe the relationship between Jack and Julie.
11. What connections does the family have with others?
12. How does their neighbourhood contribute to their isolation?

Chapter 3.

13. Why does Jack's mum want to have a talk with him?
14. The relationship with his sisters changes. How?
15. Describe Jack's birthday party.
16. Why did they stop having birthday parties altogether?

Chapter 4.

17. You've now seen a little of the 4 children. can you give a description of them?
18. Why does mother want to talk alone?
19. What arrangements have been made and why?
20. What is Jack and Julie's first reaction to the mother's death?

Chapter 5.

21. Why does Jack start crying?
22. How do they spend the first night alone?

-How do they spend it?

-The point of view is not the same in both stories. In what way does this affect them?

-Which woman can you identify with most? Why?

-Imagine you've won a large amount of money all of a sudden.

Write a letter to a friend in which you tell in what way you have spent it (Try to think of an original, out of the way and unexpected project. A trip around the world sounds too familiar).

Lady Chatterley's lover

Answer the questions on the question-sheet.

Don't forget to read the part about Lawrence's views on page 19.

Dr. Jekyll and Mr. Hyde

- Why is Utterson so shocked when he recognizes the cane that was found on the body?

- How do external circumstances (the weather, the time of day) contribute to the tension in the story?

- What is going on between Dr. Jekyll and Mr. Hyde. If you can't find out from this small part do read the summary in the yellow pages.

Editorial-letters in literature

Write a short summary about the development in correspondence-literature.

Classified

Read these pages. There's no assignment but it helps you give a clear picture about the theme of this Diver and perhaps it helps you to put things more into perspective.

The season of divorce

Answer questions 1,3,5 from the sheet.

- What is Ethel's attitude in this all. Does she love Trencher? Is she flattered by him?

Lolita

- Humbert Humbert writes his confession from jail. Do you think he is sorry for what has happened? Why (not)?

- Do you get the impression Humbert merely lusts for an adolescent girl or are his feelings for Lolita more complex (a longing for youth, beauty, innocence e.g.)?

- If you had to judge from this part, would you categorize this as literature or (soft) porno?

- Lolita caused a scandal in 1955. Would that happen again if it were published today?

- 23. Why do they decide not to tell anyone?
- 24. Why don't they bury their mother in the garden?
- 25. The burial is very touching. Describe what happens and how the children feel.

Chapter 6.

- 26. Why does the memory of so many years ago come back to Jack now?
- 27. What's Jack's attitude towards Tom's dressing up party?

Chapter 7.

- 28. How does Jack feel when cleaning up the house?
- 29. What does he do in the cellar?
- 30. How does Jack react to Derek?

Chapter 8.

- 31. What is Jack's aim in visiting Sue?
- 32. What are Derek and Julie fighting about?
- 33. How did Jack feel at the pool game?

Chapter 9.

- 34. Tom's attitude is getting more unhealthy. Describe.
- 35. Why does Jack start taking baths again?
- 36. Why is Jack so upset by the frog?
- 37. What has happened to the cement trunk?
- 38. Relate this scene (Sue and Jack in cellar) to the bad dream in chapter 8.
- 39. What lie do they tell Derek?

Chapter 10.

- 40. Why does Derek appear to be hurt when he has just helped putting more cement in the trunk?
- 41. Why does Jack clear out all object from his room?
- 42. What memory comes back to him when waking up?
Relate this to the present situation in the story.
- 43. What does Tom reveal about Derek?
- 44. How does Jack feel in Tom's cot?
- 45. Do you feel that Julia's and Jack's being together has a purely sexual motive?
- 46. Describe Derek's reaction when he sees them.
- 47. What are the thudding sounds Jack and Julie adjust the rhythm of their love making to?
- 48. How does the book end?

Use the information at the back to answer the following questions:

- 49. Give a summary of McEwan's life and works.
- 50. What themes can be traced in his books?
- 51. Is this a typically McEwan? Work out.
- 52. Describe the social and emotional development of the four children.